

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

Sądy cywilne w Irlandii są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących sporów między osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub z udziałem Skarbu Państwa. Spory te mogą dotyczyć różnorodnych kwestii – od szkody powstałej w wypadku samochodowym po kwestionowane przejęcie przedsiębiorstwa. W sprawach cywilnych powód skarży pozwanego o naprawienie wyrządzonej mu szkody. Odszkodowanie przybiera zazwyczaj formę zasądzonej kwoty pieniężnej.

Sądy rejonowe (*District Courts*), sądy okręgowe (*Circuit Courts*) i Wysoki Trybunał (*High Court*) są sądami pierwszej instancji. Właściwość Sądu Najwyższego (*Supreme Court*) obejmuje wyłącznie rozpoznawanie środków zaskarżenia, jak również określone sprawy związane z konstytucją. Sąd Apelacyjny (*Court of Appeal*) rozpoznaje wyłącznie środki odwoławcze.

Sądy rejonowe i okręgowe mają właściwość miejscową i rzeczową ograniczoną, tj. są one właściwe wyłącznie do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza określonego progu lub w których strony mają swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę na określonym obszarze geograficznym lub gdy doszło do zawarcia umowy na określonym obszarze geograficznym. Apelacje od wyroków sądów rejonowych rozpoznają sądy okręgowe, natomiast apelacje od wyroków sądów okręgowych rozpoznaje Wysoki Trybunał.

Sądy spraw drobnych (*Small Claims Courts*) funkcjonują w ramach sądów rejonowych i rozpatrują spory konsumenckie, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 EUR. Do sądów tych można również kierować spory gospodarcze.

Sąd rejonowy jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 EUR. Sąd okręgowy jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała). Sąd okręgowy jest również właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, w tym spraw o rozwód, separację i unieważnienie małżeństwa. Wysoki Trybunał jest właściwy do rozpoznawania spraw, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała).

Powództwa na gruncie prawa pracy rozpoznaje Sąd Apelacyjny ds. Zatrudnienia (*Employment Appeals Tribunal*), który jest niezależnym organem ochrony sądowej. Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania różnorodnych sporów dotyczących praw pracowniczych. W niektórych sprawach każda ze stron sporu może odwołać się do sądu okręgowego w terminie sześciu tygodni od wydania orzeczenia przez Sąd Apelacyjny ds. Zatrudnienia. Jeżeli nie odwołano się do sądu okręgowego, a pracodawca nie wykonał orzeczenia Sądu, Minister Pracy, Przedsiębiorczości i Innowacji może wytoczyć powództwo przed sąd okręgowy w imieniu pracownika. Każda ze stron może odwołać się od orzeczenia Sądu do Wysokiego Trybunału, ale wyłącznie w zakresie ograniczonym do kwestii prawnych.

Utworzony w 2004 r. Sąd Gospodarczy (*Commercial Court*) funkcjonuje jako specjalistyczny wydział **Wysokiego Trybunału**, a jego działalność regulują w szczególności przepisy **zarządzenia 63A stanowiącego element regulaminu sądów wyższej instancji** (*Order 63A of the Rules of the Superior Courts*). Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania spraw gospodarczych, w których wartość przedmiotu sporu wynosi co najmniej 1 mln EUR, spraw dotyczących własności intelektualnej oraz środków odwoławczych i skarg na decyzje wydane przez organy administracji. Sąd ten jest również właściwy do rozpoznawania innych spraw, jeżeli sędzia uzna to za celowe. Sprawy nie trafiają automatycznie do wykazu spraw gospodarczych (*Commercial List*) prowadzonego przez Wysoki Trybunał. Decyzję w tym zakresie każdorazowo podejmuje sędzia Sądu Gospodarczego. Sąd stosuje szczegółowy system zarządzania sprawami, który ma usprawniać przygotowanie rozprawy, eliminować zbędne koszty i zwalczać taktyki przedłużania postępowania oraz gwarantować ujawnienie wszystkich informacji przed rozprawą.

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?**2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?**

Sąd właściwy do rozpoznania danego roszczenia w pierwszej instancji ustala się na podstawie charakteru tego roszczenia (umowne, deliktowe itp.) oraz jego wartości (zob. powyżej).

Aby określić zakres właściwości sądów rejonowych, kraj podzielono na 24 okręgi, do każdego z nich przypisując na stałe jednego sędziego lub większą ich liczbę. W dwóch największych miastach, tj. Dublinie i Cork, liczba spraw wnoszonych do sądu wymaga przydzielenia na stałe kilku sędziów. Jeżeli chodzi o sądy okręgowe, kraj podzielono na osiem okręgów. Do każdego sądu okręgowego przypisany jest jeden sędzia, z wyjątkiem Sądów Okręgowych w Dublinie i Cork, gdzie z uwagi na duży wpływ spraw przypisano większą liczbę sędziów. Sprawy w pierwszej instancji Wysoki Trybunał rozpoznaje zwykle w Dublinie. Wysoki Trybunał rozpoznaje również roszczenia dotyczące uszkodzenia ciała, w tym również ze skutkiem śmiertelnym, zbierając się w kilku lokalizacjach w wyznaczonych okresach w ciągu roku. Ponadto Wysoki Trybunał odbywa sesje wyjazdowe, na których rozpoznaje apelacje od wyroków sądów okręgowych w sprawach cywilnych i rodzinnych.

Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących umów, określonych czynów niedozwolonych, umów dzierżawy z opcją wykupu i umów sprzedaży na raty, najmu, np. o eksmisję z tytułu niepłacenia czynszu oraz dotyczących bezprawnego zatrzymania towaru, gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 EUR. Sąd rejonowy posiada również szeroki zakres kompetencji w sprawach dotyczących wykonywania orzeczeń dotyczących zadłużenia, wydawanych przez wszystkie sądy, w sprawach dotyczących udzielania koncesji, np. na sprzedaż napojów alkoholowych, a także w sprawach związanych z opieką i świadczeniami alimentacyjnymi na dzieci.

Sądy okręgowe są właściwe w sporach wynikających z umów, czynów niedozwolonych, dziedziczenia i w sprawach dotyczących zarządzania spadkiem, w sprawach rozstrzyganych według norm słuszości, w sprawach o eksmisję lub z wniosków o zawarcie nowych umów najmu w postępowaniach dotyczących umów dzierżawy z opcją wykupu i umów sprzedaży na raty, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 75 000 EUR (60 000 EUR w przypadku powództwa dotyczącego uszkodzenia ciała). Sądy okręgowe są właściwe do rozpoznania spraw z zakresu prawa rodzinnego (w tym spraw o separację, rozwód, unieważnienie małżeństwa oraz apelacji od wyroków sądów rejonowych) oraz rozpatrują apelacje od orzeczeń arbitrażowych w sporach dotyczących czynszów od najmu i dzierżawy.

Sprawy cywilne w sądach okręgowych rozpoznaje sąd w składzie jednoosobowym bez udziału ławników. Sądy okręgowe rozpatrują apelacje od wyroków sądów rejonowych, ponownie rozpoznając sprawę, a ich orzeczenia są ostateczne i niezaskarżalne.

Zgodnie z konstytucją Wysoki Trybunał ma właściwość ogólną w pierwszej instancji we wszelkich kwestiach dotyczących zarówno zdarzeń, jak i zagadnień prawnych. Oznacza to, że Wysoki Trybunał jest właściwy do rozpoznawania wszelkich spraw cywilnych, w których pozwany ma miejsce zamieszkania na terytorium Irlandii, spraw dotyczących umów zawartych w Irlandii, spraw z czynów niedozwolonych tam popełnionych lub spraw dotyczących nieruchomości położonych w Irlandii. Wysoki Trybunał rozpoznaje apelacje od wyroków sądów okręgowych i sprawuje nadzór nad sądami rejonowymi i innymi sądami niższej instancji. Apelacje od wyroków Wysokiego Trybunału rozpoznają Wyższy Sąd Apelacyjny oraz Sąd Najwyższy, w przypadku gdy Sąd Najwyższy uzna, że rozstrzygnięcie w danej sprawie leży w ogólnym interesie publicznym lub w interesie wymiaru sprawiedliwości. Wyższy Sąd Apelacyjny może przekazać apelację do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, jeżeli Sąd Najwyższy uzna, że rozstrzygnięcie w danej sprawie leży w ogólnym interesie publicznym lub w interesie wymiaru sprawiedliwości. W takim przypadku rozpatrzenie apelacji następuje bez ponownego rozpoznania sprawy, lecz na podstawie zgromadzonych w pierwszej instancji dowodów oraz argumentów prawnych.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Właściwy sąd rejonowy lub okręgowy, przed który należy wytoczyć powództwo cywilne, ustala się na podstawie miejsca zwykłego pobytu pozwanego lub jednego z pozwanych lub miejsca prowadzenia działalności zawodowej lub gospodarczej przez pozwanego lub jednego z pozwanych. W większości sporów dotyczących zobowiązań umownych sądem właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd rejonowy lub okręgowy, w którego okręgu znajduje się miejsce domniemanego zawarcia umowy, w przypadku czynów niedozwolonych – sąd właściwy ze względu na miejsce domniemanego popełnienia danego czynu, w przypadku spraw z zakresu prawa rodzinnego – sąd właściwy dla miejsca zamieszkania powoda, natomiast w sporach dotyczących najmu/dzierżawy lub własności nieruchomości – sąd właściwy dla miejsca, w którym położona jest nieruchomość będącą przedmiotem postępowania.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Nie dotyczy.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

Nie dotyczy.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Nie dotyczy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

Na stronie internetowej [Służby Sądowniczej Irlandii](#) w wyczerpujący sposób objaśniono strukturę sądów w tym kraju. Opublikowano na niej również skierowaną do ogółu społeczeństwa broszurę pt. *Explaining the Courts*. Bardziej szczegółowych informacji o systemie sądownictwa udziela Rada Informacji Obywatelskiej – organ ustawy wspierający udzielanie informacji i porad oraz podnoszenie świadomości w zakresie szeregu usług publicznych i społecznych. Rada Informacji Obywatelskiej posiada swoją stronę internetową; można skontaktować się z nią również telefonicznie i osobiście w oddziałach na terenie całego kraju.

Linki do powiązanych stron internetowych

Służba Sądownicza Irlandii

<http://www.citizensinformation.ie/>

Ostatnia aktualizacja: 18/09/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.